MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tal-25 ta' Frar, 2013

Citazzjoni Numru. 1309/2003

Edward sive Teddie Borg u martu Roselle Borg Pulis ghal kull interess li jista' jkollha
vs
Albert Schembri u b'digriet tat-28 ta' Jannar 2005 is-socjeta` Elmo Insurance Limited intervjeniet fil-kawza in statu et terminis

Il-Qorti,

A. CITAZZJONI:

Rat ic-citazzjoni tar-rikorrenti li biha ippremetta:

Illi fl-1 ta' Ottubru 2001 waqt li r-rikorrenti kien ghaddej bil-vettura proprjeta` tieghu numru ta' registrazzjoni CBB 728 f'*Regional Road*, Msida, hu kien involut f'incident stradali meta l-konvenut li kien qed isuq it-*truck* bin-numru ta' registrazzjoni KAO 357 baqa' diehel fuq in-naha ta' wara tal-vettura misjuqa mill-attur, li bid-daqqa baqghet diehla fil-vettura ta' quddiemha numru ta' registrazzjoni GVH 419

misjuqa minn Vincent Gerada, u dan skond ma jirrizulta mir-*'road accident report'* u l-iskizz li gie anness mac-citazzjoni u mmarkati bhala Dokument A.

Illi minbarra l-hsarat li gew kagunati fil-vettura numru ta' registrazzjoni CBB 728, l-attur sofra danni ingenti fuq il-persuna tieghu b'rizultat ta' dan l-incident, kif jirrizulta ahjar mir-rapport mediku anness mac-citazzjoni u mmarkat bhala Dokument B.

Illi dan l-incident stradali sehh unikament minhabba negligenza, traskuragni, imperitia u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-konvenut, u dana kif jirrizulta ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Illi l-konvenut gie nterpellat biex jersaq ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni kollha li sofra r-rikorrenti izda baqa' inadempjenti.

L-atturi talbu lill-Qorti:

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident stradali li fih safa korrut l-attur fl-1 ta' Ottubru 2001.

2. Tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attur minhabba dan l-incident u dana okkorrendo bl-opra ta' periti nominandi.

3. Tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-atturi d-danni kollha hekk likwidati.

Bl-ispejjez komprizi dawk ta' l-ittri ufficcjali tas-7 ta' Dicembru 2001 u tat-13 ta' Novembru 2003, kif ukoll tal-ittra ufficcjali li qed giet pprezentata kontestwalment ma' din ic-citazzjoni, kontra l-konvenut li gie ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni, il-lista ta' xhieda u d-dokumenti (fosthom l-okkorrenza tal-Pulizija u skizz [fol 8], kif ukoll certifikat rilaxxat minn Mr. Charles Grixti [fol 9 sa 11] – 12%) prezentati mill-attur.

B. ECCEZZJONIJIET:

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet ta' l-intervenuta fil-kawza s-socjeta` Elmo Insurance Limited [C3500] li biha eccepiet:

1. **<u>In linea preliminari</u>**, l-azzjoni attrici hija intempestiva, irrita u nulla ghaliex l-attur odjern Edward *sive* Teddie Borg diga' ppropona fil-vesti ta' ko-attur azzjoni ta' l-istess natura ghal danni naxxenti mill-istess incident u bl-istess kawzali li kienet intavolata qabel dik odjerna liema kawza qed tinstema' minn din il-Qorti diversament presjeduta. Il-kawza in kwistjoni hija "**Fenici Insurance Agency Limited noe et vs Albert Schembri et**" [Citazz. Nru. 987/2003/GV] [Dok. C] kienet intavolata fis-26 ta' Settembru, 2003 u tinsab differita ghall-udjenza tat-28 ta' Frar, 2005. Ghalhekk fejn jirrigwarda l-azzjoni odjerna, din il-Qorti ghandha tillibera l-partijiet l-ohra fil-kawza mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjes gudizzjarji jkunu a kariku ta' l-atturi.

2. **<u>Fil-mertu</u>**, dwar l-ewwel talba ta' l-atturi, Elmo Insurance Limited tirrimetti ruhha ghall-provi dwar l-incident awtomobilistiku *de quo* kif jirrizultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

3. Fil-rigward tat-tieni talba ta' l-atturi u **<u>bla pregudizzju ghall-premess</u>**, jinkombi lill-atturi, specjalment lill-attur Edward *sive* Teddie Borg, l-oneru li jipprova skond il-ligi li l-griehi li sofra fil-persuna tieghu [deskritti fid-Dok. B] kienu <u>attwalment u direttament</u> naxxenti mill-incident *de quo* u mhux attribwibbli jew derivanti minn kundizzjoni mediku li kellu l-imsemmi attur pre-esistenti u antecedenti l-incident *de quo*.

4. **<u>Bla pregudizzju ghall-premess</u>**, isegwi li t-tielet talba attrici tkun ammissibbli fil-kaz biss li fil-mertu l-atturi jippruvaw skond il-ligi li l-konvenut kien responsabbli ghall-incident awtomobilistiku *de quo*.

5. Salvi eccezzjonijiet ohra permessi mil-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni, il-lista ta' xhieda u d-dokumenti prezentati mis-socjeta` Elmo Insurance Limited.

Rat li l-konvenut ghalkemm debitament notifikat skond il-ligi, baqa' kontumaci.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Mix-xhieda ta' l-attur Edward sive Teddie Borg jirrizulta li fl-1 ta' Ottubru, 2001 kien qed isuq il-karozza Mercedes CBB728 f'Regional Road, Msida ghall-habta ta' 8.30 a.m. u minhabba t-traffiku naqqas il-velocita` u waqaf wara l-vettura ta' quddiemu li kienet Mitsubishi u dan fil-karreggjata ta' barra. Kien hemm trakk li gie minn warajh b'elocita` qawwija, dahal fil-vettura tieghu bis-sahha minn wara, hassu jintrefa' mis-*seat* u habat rasu mas-saqaf. Biex johrog mill-karozza kellhom jigu tas-*Civil Protection* biex qatghu l-vetura u harguh minnha. Hass ugigh kbir f'ghonqu u ttiehed bl-ambulanza fid-Dipartiment ta' l-Emergenza ta' l-Isptar San Luqa. It-trakk li dahal fih kien trakk tal-*heavy goods* KAO357 misjuq mill-konvenut Albert Schembri. Semma li in segwitu ta' l-incident il-konvenut kien talbu biex jghid li kien hemm id-*diesel* mal-art u b'hekk gara l-incident izda hu rrifjuta. Il-vettura li kien qieghed isuq hi registrata f'isem is-socjeta` Sun Power Catering Limited u giet meqruda kompletament, izda gie mhallas mill-assikurazzjoni dwar dan. Fid-data ta' l-incident kellu 65. Hallas Lm250 ghal diversi viziti ghand Mr. Grixti u tobba ohrajn izda m'ghandux ricevuti. Ibati biex jorqod minhabba l-ugigh f'ghonqu. Semma li ghandu bzonn fizjoterapija darbtejn fil-gimgha meta kull sessjoni tqum Lm8 u jonfoq Lm6 fix-xahar bhala *painkillers*.

In kontro-ezami semma li qabel l-incident lit-trakk rah distanza ta' tliet tulijiet ta' l-awla gej bi *speed* go fih. Qabel l-incident ma ra eba diesel fit-triq.

Xehed Vincent Gerada li semma li fl-1 ta' Ottubru, 2001 kien qed isuq il-vettura GVH-419 li kienet vettura tal-Gvern u kien ghaddej minn *Regional Road* ghadu kif hareg mill-ewwel *tunnel* sejjer fit-tieni *tunnel* fid-direzzjoni lejn il-Marsa. Kienu qed jersqu lejn *Psaila Street*. Sema' habtiet izda t-tieni wahda kienet fuqu. Id-daqqa taghtielu karozza *Mercedes* misjuqa minn Teddie Borg. Warajh kien hemm *truck* tal-gebel illi milli jidher kien dahal fih u nfatti jaf li kellu xi daqqa fuq in-naha ta' wara.

Wara d-daqqa kien ra lil Borg jokrob fil-karozza. Kienu gew tas-*Civil Protection* u qatghu s-saqaf tal-vettura biex b'hekk hareg Borg. Il-gurnata kienet wahda normali u ma kienx hemm xita. It-triq kienet normali izda kien hemm xi likwidu fiha ghalkemm possibbilment kien fuq il-*lane* ta' gewwa.

Xehed PS 1373 John Micallef u semma li kien investiga l-incident *de quo*. Semma li z-zejt kien ikkawza l-kollizjoni u li d-*driver* tat-trakk kien qallu li ghafas il-*brakes*, id-diesel gie f'kuntatt mar-roti u l-vettura ma zammitx. Esebixxa rapport u skizz u semma li d-driver tal-Mercedes kien spicca l-isptar, liema Mercedes kellha s-saqaf maqtugh biex johrog id-*driver*. Semma li t-triq kien fiha telgha. Il-vetturi kienu qeghdin fl-*outer lane* u kien ra 35 *meters of diesel spill*. Kien tat-trakk biss li semmielu d-diesel. Il-kwantita` ta' *diesel* li kien hemm ikkawza zlieq.

Gie prezentat affidavit tal-konvenut Albert Schembri li rrefera ghall-incident. Semma li kien hemm serbut ta' karozzi fiz-zewg *lanes*, jieqfu u jsuqu wahda wara l-ohra. Kien ghaddej fil-*lane* ta' barra. Sostna li kien ghaddej bil-mod u t-trakk kien vojt izda tqil seba' (7) tunnellati. Sostna li hu skiddja fuq ta' quddiemu ghalkemm kien izomm distanza ta' karozza 'l boghod minn ta' quddiemu. It-tliet vetturi involuti fil-habta kienu kollha fil-*lane* ta' barra.

Meta nizel mit-trakk sab li kien hemm id-*diesel* imferrex fit-triq. Sema' lil Teddie Borg jokrob. Meta waslet l-ambulanza Teddie Borg baqa' jinsisti lima jcaqalquhx minn fuq is-*seat* minhabba l-ugigh li kellu f'dahru.

Ghalhekk gew tal-Protezzjoni Civili u harguh mis-saqaf bis-seat b'kollox. It-trakk huwa bil-*power brakes*.

In kontro-ezami Albert Schembri semma li meta ghafas il-*brakes* it-trakk aktar gera u skiddja. Dwar il-velocita` li kien ghaddej biha qabel l-incident semma li madwar 10 mili fis-siegha. Sostna li fil-fehma tieghu d-daqqa ma kenitx kbira hafna.

Rat li fl-20 ta' April, 2005 gie nominat Mr. Ivan Esposito bhala espert mediku.

Mr. Esposito irrefera ghall-istorja medika u fiha dikjara li l-attur qatt ma kellu problemi bl-ghonq.

Rat ir-rapport ta' Mr. Ivan Esposito li fih semma:
"Edward Borg sofra '*hyperflexion/extension injury'* ta' l-ghonq fl-incident ta' l-1 ta' Ottubru, 2001. Ghadu jbati l-konsekwenzi ta' dan l-incident sa' llum. Huwa wkoll beda jsofri minn *tendinite* fl-ispalla tal-lemin. Lanqas din ma tjiebet bit-trattament li nghata. Is-simptomi li qed ihoss minn ghonqu qed jikkagunaw kompressjoni fuq nerv li jinzel fid-driegh tal-lemin. Dan kellu konsegwenzi serji fil-hajja ta' kuljum tas-Sur Borg. Huwa ma jistax iqatta' hinijiet twal f'puzizzjoni wahda kemm bil-wieqfa jew bil-qieghda. Ghalhekk xogholu bhala *prodjuser* ta' programm fuq it-televixin. Apparti hekk ghandu wkoll problemi biex jaghmel attivitajiet ta' kuljum. Ghandu problemi biex jorqod u juza sa erbat imhadet. Studji li saru juru li f'kazi bhal dawn wara hmistax-il sena aktar minn erbghin il-mija ta' pazjenti jibqghu jsofru minn simptomi (**Bannister & Gargan**). Ghalhekk jien ta' l-opinjoni li s-sur Borg ghandu dizabilita` permanenti ta' hmistax fil-mija (15%)."

Rat li fis-26 ta' Mejju, 2008 Mr. Frederick Zammit Maempel, Mr. Massimo Abela u Mr. Ray Gatt gew nominati bhala periti medici addizzjonali.

Rat ir-rapport tal-periti medici addizzjonali li fih semmew:
"Ahna ezaminajna lis-sur Borg tmenin xahar wara l-incident. Ma hemmx dubju li Borg kellu artrite qawwija f'ghonqu qabel l-incident; dan naslu ghalih mid-dehra

radjologika ta' l-irkiekel t'ghonqu. L-ezami kliniku taghna wera ugiegh fuq l-ewwel disa' rkiekel u fuq l-ahhar tlettax-il rukkell. Wera dak li nsejjhulu '*voluntary release'* ta' kull grupp ta' muskoli ezaminati. Wera nuqqas ta' hass b'tajjara fid-driegh leminij fid-distribuzzjoni ta' tliet *'dermatones'* u fi tnejn tar-rigel leminij. Din il-pluralita` ta' ugiegh fl-irkiekel u fid-*dermatones* tissuggerixxi kontribut soggettiv. L-ezami kliniku wera ftit li xejn xhieda oggettiva ta' nuqqas ta' funzjoni. Ahna tal-fehma li s-sintomi li Borg jilmenta minnhom huma principalment dovuti ghall-artrite qawwija f'ghonqu. L-iskoss qawwi li garrab seta biss jawmenta l-istess artrite (li kienet diga' tezisti) u s-sintomi relatati maghha. Fil-fehma taghna, Teddy Borg garrab dizabilita` permanenti stmata ta' 3% (tlieta fil-mija) bhala rizultat ta' l-incident ta' l-1 ta' Ottubru 2001."

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

D1. Fatti tal-Kaz:

Il-kaz de quo jirreferi ghal ilment ta' l-attur li qed isofri minn debilita` permanenti bhala konsegwenza ta' incident tat-traffiku li sehh fl-1 ta' Ottubru, 2001 f'Regional Road, Msida meta l-konvenut Albert Schembri li kien qed isuq trakk KAO357 baqa' diehel fuq il-vettura li kienet qed tinstaq mill-attur tal-marka Mercedes li in segwitu baqghet diehla go terza vettura. Il-kawza tirreferi ghad-danni personali minhabba li l-mertu tal-hsarat fuq il-vettutra kien gie ezaminat u deciz permezz ta' sentenza ohra fil-kawza 987/2003GV.

D2. Responsabbilta` ta' l-incident:

Il-Qorti thoss li ghamlet referenza sufficjenti mid-depozizzjonijiet kwotati biex tasal ghall-konkluzjoni tar-responsabbilta` ta' l-incident li manifestament huwa responsabbli ghalih il-konvenut. Taghmel referenza wkoll ghas-sentenzi moghtija minn din il-Qorti diversament presjeduta, Imhallef Valenzia tat-28 ta' April, 2006 (987/2003GV) u ta' l-istess kawza fl-istadju ta' l-Appell tat-28 ta' Novembru, 2008. F'dik il-kawza riferibbli ghall-istess kollizjoni l-Prim'Awla kienet iddikjarat lill-konvenut Schembri unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku (ara fol 92) liema responsabbilta` giet

konfermata mill-Onor. Qorti ta’ l-Appell fol 158. Fis-sentenza tal-Qorti ta’ l-Appell tat-28 ta’ Novembru, 2008 fl-ismijiet **Fenici Insurance Agency Limited *et* vs Albert Schembri *et*** inghad:
“Fil-kaz in ezami jirrizulta li l-konvenut Schembri kien, fi kliemu stess, qed isegwi serbut karozzi fiz-zewg *lanes*, jieqfu u jsuqu, wahda wara l-ohra, bil-mod. Hu kien ghaddej wara traffiku iehor li kien ghaddej bil-mod u ghalhekk kien jaf li t-traffiku ta’ quddiem setgha f’kull mument jerga jieqaf ghalhekk il-fatt li ma waqafx tempestivament ifisser li hu ma kienx qed izomm proper look out u distanza sufficjenti boghod minn ta’ quddiemu a paragun ta’ l-ispeed li kien ghaddej bih. Kontra dak li xehed Schembri, li hu kien ghaddej bil-mod, Edward Borg jghid li meta waqaf hu hares mill-mera u ra t-truck ta’ Schembri gej lejh b’sahhtu u qal li dan kien gej ghal go fih u fil-fatt baqa’ diehel fih, hass daqqa kbira u sab ruhu mghaffeg bejn is-seat u l-isteering u wara hassu hazin.

“Schembri jghid ukoll li t-truck ma zammx ghax *diesel of the road was in contact with truck wheels and instead of stopping, dashed straight into Borg’s car* (ara okkorrenza).

“Sewwieq mhux skagjonat mir-responsabilita’ ghad-danni ghas-semplici fatt li fit-triq li minnha kien ghaddej kien hemm xi zjut, kemm il-darba jirrizulta li kieku hu zamm a proper look out kien ikun jista’ jevita tali zjut (P.A. **L. Pavia *noe* vs Carmen Borg** 11 ta’ Ottubru 2002).

“Gie ritenut mill-Qrati taghna li f'materja ta' SKID il-principju regolatur ma jistax ikun hlief li skid wahdu la hu prova ta' negligenza u lanqas skriminanti. Hemm bzonn li jigi ndagat jekk kienx hemm xi negligenza antecedenti jew konkomitanti. Jekk negligenza simili tirrizulta, allura hemm ir-responsabilita` nonostante li skid. Jekk ma tirrizultax, allura li skid hija defence, ghax tkun inevitable accident. Ghaldaqstant biex d-difiza ta' skid tirnexxi jehtieg li d-driver jipprova mhux biss li l-iskid kienet dovuta ghall-art tizloq, imma wkoll li l-iskid saret bl-ebda tort tieghu u li huwa jkun ha l-prekawzjonijiet kollha li ghandu jiehu driver prudenti meta l-art tkun tizloq (**Pul vs C. Cachia** Vol 37 p4 p 920).

Ghalhekk Schembri kellu jipprova
· "mhux biss li l-iskid kienet dovuta ghall-art tizloq,
· "imma wkoll li l-iskid saret bl-ebda tort tieghu
· "u li huwa jkun ha l-prekawzjonijiet kollha li ghandu jiehu driver prudenti meta l-art tkun tizloq.

"Illi mill-provi prodotti jirrizulta li fit-triq minn fejn kienu qed isuqu l-karozzi kien hemm *patches* ta' *diesel* li fil-maggjor parti kien fuq il-*lane* ta' gewwa u kien hemm xi patches zghar fil-*lane* ta' barra – kien hemm diesel quddiem il-karozza ta' Gerada u *diesel* taht it-*truck* tal-konvenut Schembri.

"Jirrizulta pero`, u hu ammess minn Schembri, li f'dak il-hin kien hemm serbut ta' karozzi li kollha kienu ghaddejin mill-istess triq u hadd minnhom ma skiddja hlief it-truck tal-konvenut Schembri. Ghal xi raguni Schembri skiddja, imma dan gara mhux ghax hu ma kellux jinduna bid-*diesel* kieku kien qed isuq b'mod prudenti, imma ghal xi raguni, jew minhabba speed qawwi (ara xhieda ta' Borg) jew ghax ma kienx qed izomm *proper look out* u distanza sufficjenti boghod minn ta' quddiemu, Schembri kellu jibbrekja f'daqqa u skiddja. Ghalhekk il-Qorti tikkonkludi li Schembri ma hax il-prekawzjonijiet kollha li ghandu jiehu driver prudenti meta l-art tkun tizloq, u kien hemm negligenza antecedenti li wasslet ghall-iskid."

D3. <u>L-effetti tas-surroga fil-kawza 987/2003:</u>

Izda l-intervenuta fil-kawza issollevat l-aspett tas-surroga u interess guridiku ta' l-attur. Sostniet li fil-kawża fl-ismijiet **Feniċi Insurance Agency Limited *noe et* vs Albert Schembri *et*** [Citazz. Nru. 987/2003 GV], l-atturi kienu Fenici Insurance Agency Limited….u din kif surrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tagħha Edward Borg f'ismu proprju…taħt polza tat-tip *comprehensive* u tal-Liġi. A bazi ta' dan l-intervenuta insistiet li s-surroga kienet ghad-drittijiet <u>kollha</u> ta' Edward Borg sofferti mill-assikurat tagħha l-attur Edward Borg f'ismu proprju. Irreferiet ghad-decizjonijiet fil-kawzi fl-ismijiet **Hugh Zammit *noe* vs**

Joseph Spiteri, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 5 ta' Ottubru 1993; **Edgar Galea *noe* vs John Tanti**, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 16 ta' Diċembru 1991. L-intervenuta irrefriat ghall-artikolu 1166 (c) tal-Kap 16 u insistiet li hekk kif isir il-ħlas mis-soċjeta` ta' l-assigurazzjoni lill-assigurat tagħha, l-assigurat jitlef id-dritt ta' azzjoni kontra l-persuna li tkun ikkawzat id-dannu. Irreferiet ukoll ghas-sentenza tal-Qorti tal-Kummerc mogħtija fil-25 ta' Novembru, 1929 fejn din iccitat lill-**Vivante** li *l'assicurato che fu risarcito del danno non ha piu azione contro il colpevole perche` non ha alcun interesse di far valere contro di lui.*

Izda l-Qorti ma tistaq taqbel ma' dan ir-ragunar minhabba li l-attur odjern ta' surroga lis-socjeta` Fenici Insurance Agency Limited ghall-iskop tad-danni kawzati mit-telf tal-vettura. Fil-kaz in ezami ma jirrizultax li hu ta s-surroga ghad-danni personali wkoll. Huwa veru li jekk int taghti surroga ma tistax fuq l-istess haga tipprocedi b'azzjoni ghax tkun qed tithallas darbtejn u taghmel qligh doppju. Li kieku fil-kawza odjerna l-attur qieghed jerga' jitlob il-hlas ghall-vettura, certament li l-intervenuta kien ikollha ragun minhabba li bis-surroga l-assikurazzjoni takkwista titolu derivattiv id-drittijiet li kellu l-assikurat b'mod li l-assikurazzjoni tissubentra fil-pozizzjoni identika *di fronte* ghad-danneggjant (ara **Untours Insurance Agents Limited vs Salvatore Zarb, Appell Civili Inferjuri, Imhalef Philip Sciberras**, 20 ta' April, 2005). Izda fil-kaz in ezami Fenici Insurance agency Limited giet surrogata ghall-iskopijiet tad-danni fil-vettura.

<u>D4. Lucrum cessans:</u>

L-Artikolu 1045(1) tal-Kodici Civili [Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta] jistipula kif ghandhom jitqiesu d-danni:

"Il-hsara li l-persuna responsabbli ghandha twiegeb ghaliha, skond id-disposizzjonijiet ta' qabel, hija t-telf effettiv li l-eghmil taghha jkun gieb direttament lill-parti li tbati l-hsara, l-ispejjez li din il-parti setghet kellha taghmel minhabba l-hsara, it-telf tal-paga jew qligh iehor attwali, u t-telf ta' qligh li tbati 'l quddiem minhabba inkapacita` ghal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-eghmil seta' jgib."

Ghalhekk il-Qorti ghandha l-obbligu li tezamina t-telf ta' qligh futur minhabba l-inkapacita`, it-telf ta' paga jew qligh iehor attwali li jinkorri fih id-danneggjat; u dak it-telf ta' qligh futur, ossia *lucrum cessans,* li d-danneggjat ikun prekluz li juzufruwixxi minnu minhabba l-event sinistru kawza ta' l-eghmil dirett tad-danneggjant.

D5. Multiplier:

Fis-sentenza ta' din il-Qorti kif presjeduta tal-10 ta' Mejju, 2005 fl-ismijiet **John u Laura konjugi Ransley vs Edward u Lydia konjugi Restall** - Citazz. Nru.: 154/02FS inghad:

"Hawnhekk ghandna fattur pjuttost diskrezzjonali. Il-metodu ta' likwidazzjoni tad-danni kien ghal zmien twil ibbazat fuq il-principji enuncjati fil-kawza **Butler vs Heard** deciza mill-Qorti tal-Appell Civili Superjuri fit-22 ta' Dicembru, 1967. F'dik il-kawza intqal li fid-determinazzjoni tal-*multiplier* wiehed irid jiehu in kunsiderazzjoni c-"*chances and changes of life*", b'mod li dan il-*multiplier* ma jwassalx lid-danneggjat li jiehu kumpens daqs li kieku baqa' jahdem sad-data li jirtira, izda l-figura tigi mnaqqsa biex b'hekk ikun ittiehed in kunsiderazzjoni l-fatt li l-persuna ddanneggjata setghet, fil-kors normali tal-hajja taghha, ma waslitx qawwija u shiha sa l-eta' tal-pensjoni.

Izda l-figura uzata ghall-iskop tal-*Multiplier* mhux dejjem inghatat l-istess tifsira, u lanqas ma dejjem gew uzati l-istess principji. Dan kien wassal biex il-Qorti tal-Kummerc fil-kawza **Lambert vs Buttigieg** deciza fit-18 ta' April, 1963 kienet qalet:

"f'din il-materja ta' *lucrum cessans* il-Qorti ghandha tipprocedi b'kawtela kbira peress li l-qliegh hu haga ta' possibilta' u mhux ta' certezza u jkun jista' jonqos minn mument ghall-iehor anke ghal kwalunkwe kawza materjali bhal mewt jew mard tad-danneggjat."

Fil-kawza fl-ismijiet **Darren Sammut vs Eric Zammit** deciza mill-Onor. Qorti ta' l-Appell Civili Superjuri fit-3 ta' Dicembru, 2004 intqal:

"Din il-Qorti hasbet fit-tul dwar din il-kwistjoni u jidhrilha li l-'*multiplier*' adottat mill-Qorti ta' l-ewwel grad huwa pjuttost eccessiv. Dan ghaliex fis-sistema generalment applikata

f'kawzi ghar-rizarciment ta' danni l-ligi ma tghid xejn, ghal anqas kif inhi fil-prezent, dwar il-perjodu li ghandu jigi applikat ghal fini tal-'*multiplier*' u anqas u anqas ma tghid xejn dwar il-hajja lavorattiva tad-danneggat. Il-provvedimenti tal-Kodici Civili li jirrregolaw il-mod kif ghandhom jitqiesu d-danni jitkellmu b'mod specifiku dwar telf effettiv, konsistenti fi spejjes inkorsi minhabba l-hsara kagunata u it-telf ta' paga jew qligh iehor attwali. Dwar dawn il-Qorti ma ghandha ebda diskrezzjoni u ghandhom jigu rizarciti *in toto*. Izda fir-rigward ta' telf ta' qligh li dik il-persuna tbati 'l quddiem minhabba inkapacita` ghal dejjem, totali jew parzjali, is-subartikolu (2) tal-Artikolu 1045 tal-Kap 16 jiddisponi li "Is-somma li ghandha tigi moghtija ghal din l-inkapacita` tigi stabbilita mill-Qorti, wara li tqis ic-cirkostanzi tal-kaz, u, b'mod partikolari, ix-xorta u l-grad ta' inkapacita`, u l-kondizzjoni tal-parti li tbati l-hsara.

Hawn ghalhekk naraw element diskrezzjonali li qed jinghata lill-gudikant. Il-ligi ma tridx li l-kumpens ikun biss rizultat ta' ezercizzju matematiku – ghalkemm tali ezercizzju huwa wiehed siwi u jwassal ghal certa uniformita` fil-likwidazzjoni tad-danni kif effettivament gara wara s-sentenza ta' '**Buttler vs Heard**' – b'dana kollu l-gudikant ghandu jzomm quddiem ghajnejh aspett aktar wiesa' tal-problema u fl-ammont li finalment jakkorda bhala danni ghal-telf futur – dawk li fil-gergo huma maghrufa bhala '*lucrum cessans*' - jipprova jimprimi sens ta' gustizzja billi mhux biss ihares lejn l-interessi tad-danneggat izda billi wkoll jittiehed in konsiderazzjoni dak li jkun kkawza d-dannu."

Il-*multiplier* adoperat varja u kien ta' 5 snin fil-kaz ta' persuna ta' 53 sena **Mizzi vs Azzopardi** PA 16-Dic-2004, ta' 15 fil-kaz ta' persuna ta' 22 sena **Butler vs Heard** App Civ Sup 22-Dec-1967, 15-il sena fuq persuna ta' 24 **Gauci vs Xuereb** PA 29-Ott-1970, ta' 18 fuq persuna ta' 28 sena **Camilleri vs Polidano** PA 1-Ott-1982, ta' 18 fil-kaz ta' persuna ta' 42 **Bonnici vs Gauci** PA 15-Sett-1999, ta' 20 fil-kaz ta' persuna ta' 34 sena **Bugeja vs Agius** App Civ Sup 26-Lul-1991, ta' 20 fil-kaz ta' persuna ta' 33 sena **Dalmas vs Ghigo** App Civ Sup 5-Frar-1980, ta' 25 fil-kaz

ta' persuna ta' 30 sena **Caruana vs Camilleri** App Civ Sup 27-Feb-2004, ta' 26 fil-kaz ta' persuna ta' 35 sena **Seisun vs Brincat** PA 29-Ott-1998, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 17 **Turner vs Agius** App Civ Sup 28-Nov-2003, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 26 **Grima vs Penza** PA 30-Gun-2004, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 23 sena **Zammit vs Zahra** PA 20-Jan-2005, ta' 35 fil-kaz ta' persuna ta' 18 sena **Sammut vs Zammit** App Civ Sup 3-Dic-2004, ta' 36 fil-kaz ta' persuna ta' 20 sena **Mizzi vs Azzopardi** PA 16-Dic-2004.

Dan kollu juri li mhux dejjem ittiehdet l-istess linja ta' *Multiplier*. Zgur li ripetutament gie enfasizzat li s-sistema ta' *multiplier* kif koncepita ma tiehux in konsiderazzjoni l-aspettattiva tal-hajja lavorattiva fit-totalita` taghha [ara **Bugeja vs Agius** fuq imsemmija].

Il-Qorti thoss li hemm bzonn ta' certu uniformita` f'dan l-aspett li naturalment jghin biex wiehed ikun jaf minn qabel kriterji regolari. Huwa veru li kull kaz trid tarah ghalih izda li jkun hemm skeda li l-konsulenti legali u ditti ta' *insurance* ikunu jistghu jirreferu ghaliha tkun ta' utilita` kbira. Ghalhekk il-Qorti kif presjeduta sejra tuza c-*chart* hawn taht:

Eta' Vittma	***Multiplier***
	Massimu
0 - 15	35
16 - 20	33
21 - 25	30
26 - 30	27
31 - 35	22
36 - 40	18
41 - 45	14
46 - 50	11
51 - 55	8
56 +	6

Il-perjodu tal-*multiplier* għandu dejjem jigi kunsidrat li jibda jiddekorri mid-data ta' l-incident. Id-danni necessarjament

jigu likwidati wara l-incident. Il-Qorti għandha tfittex li tqieghed lid-danneggjat kemm jista' jkun fl-istat li kien qabel l-incident.

L-attur kellu hamsa u sittin (65) sena meta sehh l-incident.

Fis-sentenza deciza mill-Qorti ta' l-Appell fis-16 ta' Marzu, 2004 fl-ismijiet **Joseph Galea *et* v Charles Fenech *pro et noe et***, fejn fil-kaz ta' ragel ta' erbgha u sebghin (74) sena li kien, bhal fil-kaz odjern, involut f'incident stradali u sofra dizabilita` ta' 5%, dik il-Qorti adottat *multiplier* ta' tmien (8) snin. Fis-sentenza deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-12 ta' Lulju, 2002 [Citazz. Nru. 326/98GV fl-ismijiet **Saviour u Violet Sammut vs Robert Demanuele**], il-Qorti imxiet fuq *multiplier* ta' 8 ghal mara ta' 65 sena. Fis-sentenza deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-14 ta' Jannar, 2004 fl-ismijiet **Amabile Azzopardi vs Anthony Xuereb** [Citazz. Nru. 1123/91 DS], il-Qorti adottat *multiplier* ta' 8 ghal ragel ta' 62 sena.

0Illi din l-Qorti kif presjeduta fil-kawża fl-ismijiet **Emmanuel Borg *et* vs Malta Freeport Terminals *et*** kienet ikkunsidrat illi hemm bzonn ta' certu uniformita` fl-aspett tal-*multiplier* li huwa meħtieġ sabiex wieħed ikun jaf minn qabel kriterji regolari li għandhom jiġu applikati għal kull każ ipproduċiet skeda dwar il-*multiplier* li għandu jiġi adoperat. Minkejja li wieħed għandu jħares lejn iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ, tali skeda hija indubbjament ta' utilita' kbira għall-iskopijiet prattiċi ta' determinazzjoni tal-*multiplier*;

Wara li l-Qorti qieset dawn il-fatturi, inkluz l-eta` tar-rikorrenti meta sar l-incident – 65 tqis li ghandha tadopera ***multiplier* ta' 6 ghall-kaz in ezami**. Din tista' tidher stramba meta l-incident gara fl-1 ta' Ottubru, 2001 u s-sentenza qedgha tinghata llum izda wiehed irid iqis li l-attur dam sentejn biex fetah il-kawza u kien hemm hafna dewmien minhabba dak li inqala dwar l-esperti medici. Izda din dejjem trid tinhadem fuq il-bazi tal-aspettattiva tal-hajja lavorativa tal-vittma fil-mument tal-incident – ara

Middlesea Insurance Ltd vs. Psaila Stuart[1] u **Zahra Emanuel vs Vassallo Patrick** P.A. (Imh N. Cuschieri) 8 ta’ Ottubru, 2004 u **Gauci Raymond Pro et Noe vs. Galea Christopher** P.A. (Imh R Pace) 26 ta’ April, 2001 u **Saliba Sammut Alexandra et vs. Attard Joseph** P.A (Imh R Pace) 25 ta’ Jannar, 2001 fejn intqal:
“in-numru ta' snin adottat bhala multiplier m'ghandux ikun bazat fuq l-aspettativa tal-hajja in generali tad-danneggjat izda fuq l-aspettativa tal-hajja lavorattiva tal-vittma tal-incident u ghalhekk jittiehdu in konsiderazzjoni ic-'chances and changes' tal-hajja”.

Naturalment f’aspett suggettiv ikun hemm aktar varjazzjoni mill-mod kif wiehed ihares lejn dan u b’hekk l-attur issuggerixxa 9 waqt li l-intervenuta 4 bhala multiplikand.

<u>D6. Qligh ta’ l-attur:</u>
Naturalment is-salarju gross huwa ta’ importanza fundamentali sabiex il-Qorti tasal għall-konklużjoni dwar kemm huwa dovut in linea ta’ danni. F’kaz ta’ self employed dan jiddependi minn fatturi ohra izda l-qorti dejjem taghzel li toqghod fuq l-FS3.

Il-Qorti tosserva wkoll li persuna li hi pensjonanta xorta għandha s-setgha li jahdem, u din is-setgha għandha wkoll valur ekonomiku. Fil-kawża fl-ismijiet **Azzopardi Amabile vs Xuereb Anthony** P.A. (Imh. D. Scicluna) 14 ta’ Jannar 2004 din il-Qorti stmat tali valur daqslikieku kien bħal paga minima nazzjonali (ara wkoll **Francis Farrugia vs David Darmanin** P.A. (Imh. R. Pace) 21 ta’ Marzu, 2002).

Issa l-attur ma esebixxa ebda FS3 jew dokumenti ohra in sostenn ta’ dak li jaqla’. Għalhekk l-bażi li fuqha għandu jinħadem is-salarju tal-attur Edward *sive* Teddie Borg huwa dak tal-paga minima nazzjonali dakinhar ta’ l-inċident, u cioe` dak ta’ €116.19 fil-ġimgħa (skond SL 452.71 National Minimum Wage tandard Order).

Għaldaqstant, il-paga annwa bażi għandha tiġi kkomputata a bażi ta' €6,041.88. Madanakollu l-qorti obbligata li izzid ma' dan awment minhabba l-gholi tal-hajja, u b'hekk tistabbilixxi l-figura ta' €6300.

D7. Dizabilita`:

Hawnhekk il-Qorti trid tqis il-persentagg ta' dizabilita` li ssofri l-vittma bhala konsegwenza ta' l-incident, b'mod li tqis in-nuqqas fl-*individual industrial efficiency* ta' l-attur. Infatti, kif gie ritenut f'**Butler vs Heard**:

"Dak li jrid jigi stabbilit ma huwiex il-grad ta' inkapacita` f'sens purament mediku, izda l-effett li l-hsara personali ghandha fuq il-qligh tad-danneggjat. Ir-riduzzjoni effettiva tal-qligh tista' ma tikkorrispondix mal-grad ta' menomazzjoni fizika tad-danneggjat kalkolat mit-tabib."

Ara f'dan is-sens ukoll is-sentenza fl-ismijiet **Joseph Abela vs Martin Spagnol**, deciza fit-30 ta' Marzu 1993 (1098/89JSP) per Imhallef J. Said Pullicino; u **Xuereb vs Spalding *et***, deciza mill-Prim'Awla, Imhallef J. R. Micallef, fl-10 ta' Lulju 2003, Citazz. Nru. 1857/01JRM, pagna 8 *et*; u tezi "*Quantum of damages in Injury Claims*", Carmel A. Agius – *The method of assessing the degree of the incapacity caused*, pagna 125.

Kif inghad mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fid-9 ta' Jannar 1973 fil-kawza **Borg *pro et noe* vs Muscat**:

"l-iskop tal-hlas tad-danni huwa dak li terga' tpoggi lil min ikun soffrihom fil-posizzjoni daqs li kieku huwa ma gralu xejn"

U ghalhekk il-principju applikabbli huwa *restitutio in integrum*.

Fil-kawza fl-ismijiet **Paul Debono vs Malta Drydocks** (Cit. Nru. 747/96PS), deciza fis-27 ta' April 2005 mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili per Imhallef Philip Sciberras, inghad:

"Id-determinazzjoni tal-kwantum tar-rizarciment hi certament fis-sistema legali taghna ispirata mir-regola stabbilita fl-Artikolu 1045 tal-Kodici Civili. Fir-rigward tal-*lucrum cessans* dan jinvolvi t-telf ta' qliegh futur minhabba l-inkapacita`. Il-ligi mbaghad thalli fid-diskrezzjoni tal-Qorti biex, valjati c-cirkustanzi tal-kaz, ix-xorta u grad ta'

linkapacita`, u l-kondizzjoni tal-parti danneggjata, tistabbilixxi s-somma rizarcitorja. Innegabilment, pero`, il-metodu ta’ din il-valutazzjoni tad-dannu lill-persuna minn dejjem ikkostitwiet il-problema l-aktar spinuza, kif hekk jirrizulta minn semplici raffront tad-diversi decizjonijiet in materja.”

Issa, hu car ukoll li a bazi tal-ligi taghna kwantifikazzjoni tad-danni bil-fors tibqa’ f’latudini wiesgha u diskrezzjonali tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz, u ghalkemm jezistu principji dawn certament ma humiex assoluti (ara f’dan is-sens **Bottone vs Saliba** pagna 9; u **Joseph Borg vs Dr. Arturo Valenzia *nomine***, Prim’Awla, 9 ta’ Gunju 1972; u **Bugeja vs Borg**, Prim’Awla tal-Qorti Civili, 11 ta’ Mejju 1983).

It-**Torrente** fil-ktieb tieghu *Manuale di Diritto Privato*, 11 Ed. pag. 652 jikteb:
“*la valutazione del danno puo` essere particolarmente laboriosa; basti pensare alla determinazione del risarcimento dovuto per danni arrecati alla persona. E` giusto, pertanto, che al giudice sia attribuito in materia in quando le parti non riescano a trovare un accordo diretto, un ampio potere equitativo*”;

Personal injuries huma normalment klassifikati fi tliet kategoriji u cioe` :
a) *total wreck cases* fejn tirrizulta inkapacita` kompleta ghax-xoghol (eg. *severe brain injury*),
b) *partial wreck cases* fejn il-persuna kollha tkun affettwata izda b’differenza mill-kategorija precedenti tibqa’ l-kapacita` li tahdem u tgawdi l-hajja (eg. *brain injuries resulting in personality change and multiple injuries with grave disfigurement*),
c) telf ta’ partijiet specifici tal-gisem.

Inoltre kif intqal fis-sentenza **Peter Sultana vs Anthony Abela Caruana**, Appell Civili, 15 ta’ Jannar 2002:
“Ma hemmx ghalfejn jinghad li d-debilita` permanenti ma kienx necessarju li tkun wahda fizika li timmenoma persuna fil-possibiltajiet tieghu ta’ xoghol minhabba limitazzjoni fil-funzjoni ta’ xi organu. Setghet ukoll tkun

debilita` psikika li timmanifesta ruhha f'kundizzjoni li negattivament tinfluwenza l-kapacita` ghax-xoghol ta' l-individwu... ”

Principju iehor ta' importanza kardinali hu dak li hareg minn dak fuq kwotat f'**Butler vs Heard** fejn inghad:
“izda l-effett li l-hsara personali ghandha fuq il-qligh tad-danneggjat.”

Huwa logiku li telf ta' subgha ghal persuna normali huwa kaz differenti minn telf tieghu ghal pjanista; bl-istess mod, telf ta' ghajnejn ghal pilota huwa aktar serju ghal skop ta' *lucrum cessans* minn telf f'kaz ta' persuna normali.

F'dan il-kaz, il-kirurgu Charles Grixti, inkarigat mill-attur, stabbilixxa dizabilita` permanenti ta' 12%. L-espert mediku nominat minn din il-Qorti, Ivan Esposito, stabbilixxa grad ta' debilita` permanenti ta' 15%. Is-socjeta` intervenuta fil-kawza talbet il-hatra ta' periti medici addizzjonali (Mr. Frederick Zammit Maempel, Mr. Massimo Abela u Mr. Ray Gatt), u dawn irrelataw li l-attur qed isofri minn dizabilita` permanenti ta' 3%.

Fil-kors tal-kawza l-Qorti esprimiet li “tinsab serjament preokkupata ghaliex fir-rapport originali inghata 15% waqt li fl-addizzjonali inghata 3%, u l-Qorti ghandha l-obbligu li taghmel kif fil-fatt sejra taghmel, ezami ghaliex din id-divergenza u mhux sejra tillimita ruhha b'ebda mod biss ghal eskussjoni tal-periti, izda qed taghmilha cara li tirriserva li tipprovdi ulterjorment wara li jkollha quddiemha l-provi kollha, tisma' individwalment lill-erba' (4) esperti jew possibbilment anke kollettivament, kif ukoll li ghalkemm mhux provvdut specifikament fil-Kodici ghal esperti ohra, tirriserva li tiehu l-pariri opportuni jekk ikun il-kaz.”

Il-Qorti waslet ghall-konkluzjoni li hemm bzonn ta' regolamentazzjoni ta' din il-kwistjoni. F'Malta ma ssibx esperti kemm trid u spiss il-Qorti tiltaqa' ma' din il-problema fejn il-vittma jkun ikkonsulta espert jew tnejn; wara l-qorti tinnomina espert iehor; meta ssir talba ghall-esperti addizzjonali spiss ma jkunx ghad fadal esperti

bizzejjed. Min-naha l-ohra thoss li espert meta jidhol ghal bicca xoghol bhal din, anke jekk ma jkunx ezamina l-kaz partkolari ghandu jsemm jekk fl-ahhar hames snin hu kienx gie imqabbad minn xi parti fuq xoghol iehor. Il-gustizzja trid mhux biss ssir izda anke tidher li qed issir.

Il-Qorti qrat ripetutament dak li kitbu l-espert; irriflettiet fit-tul inkluz il-konsegwenzi ta' alterazzjoni tar-rapport ta' esperti medici addizjonali, konxja ta' kemm talbiet simili sejra tiltaqa' maghhom fil-futur, izda ma tistax semplicement toqghod biss fuq l-ahhar rapport u tinjora qisu xejn z-zewg esperti l-ohra. Ezaminat anke l-obbligu ta' astensjonijiet u talbiet ghar-rekuza izda li dawn necessarjament iridu jsiru fil-bidu tal-kawza jew nomina. Irriflettiet fit-tul li l-esperti mhix qedghin jaslu ghall-konkluzjonijiet taghhom tant fuq kriterji oggettivi izda fuq konsiderazzjonijiet totalment soggettivi u dipendenti fuq id-diskrezzjoni tal-espert mediku, li ma jistghux jigu kontrollati. Ma hemmx xi amputazzjoni ta' parti mill-gisem, telf ta' ghajn jew mankament simili li wiehed jista' facilment jirriskontrahom. Ghalhekk hu ferm aktar importanti li l-ezercizzju ta' tali diskrezzjoni ma tkunx imtappna b'xi dubji, ghaliex fil-verita` provi tangibbli li tali diskrezzjoni ma tkunx qed tigi ezercitata sew hu kwazi impossibbli li jingiebu – ghalkemm li jkollok divergenza massicca fir-rata ta' dizabilita` hi indikatur li jippreokkupak. Il-Qorti ghamlet kunsiderazzjonijiet bazati anke fuq principji ta' Statistika u Matematika.

Meta ikkunsidrat u irriflettiet fuq il-fatturi kollha thoss li ghandha tapplika bhal grad ta' dizabilità fizika permanenti globali fil-grad ta' sitta fil-mija (6%).

<u>D8. Lump Sum Payment:</u>

L-ammont dovut ikun irid jitnaqqas minhabba l-*lump sum payment* b'ammont ekwivalenti ghal 20% meta jkunu ghadda zmien qasir mill-event damnuz u s-sentenza finali [**Scicluna vs Meilaq** PA 16 ta' Lulju, 2001]. Fil-kawza **Caruana vs Camilleri** PA 5 ta' Ottubru, 1993 il-Qorti hasset li minn dan ghandu jonqos xi 2% ghal kull sena ta'

dewmien. Gie wkoll propost li m'ghandux awtomatikament jitnaqqas skond kemm iddum il-kawza: "jekk id-danneggant ma jkollux htija fid-dewmien tal-kawza, m'ghandux ikun hemm tnaqqis fil-*lump sum deduction*" – **Agius vs Fenech** 29 ta' Ottubru, 2003. "

Fil-kawza **Mizzi vs Azzopardi** PA 16-Dic-2004 is-somma giet ridotta bi 18% ghax kienu ghaddew tliet snin, waqt li fil-kawzi **Spiteri vs Zammit Tabona** App Civ Sup 16-Mar-1999 u **Caruana A vs Camilleri O** App Civ Sup 27-Frar-2004, minhabba li ghaddew 8 snin tnaqqas b'10%. 10% gie mnaqqas ukoll fil-kawza **Galea vs Piscopo** PA 3-Ott-2003, 5% f'**Scicluna vs Meilaq** PA 16-Lul-2001 u 0% fil-kawzi **Turner vs Agius** App Civ Sup 28-Nov-2003, **Bonnici vs Gauci** PA 15-Sett-1999 meta ghaddew 15-il sena, f'**Zammit vs Zahra** PA 20-Jan-2005 meta ghaddew 17-il sena, u **Schembri vs Caruana** Kum 20-Apr-1990 meta ghaddew 19-il sena.

Izda ghall-kaz in ezami l-incident gara fl-1 ta' Ottubru 2001 u s-sentenza qed tinghata hdax il-sena u nofs wara minhabba li giet intavolata wara sentejn mill-incident u minhabba l-problemi li qamu dwar l-esperti medici. Fil-fehma tal-Qorti jrid ikun hemm tnaqqis ta' 9%.

D9. Likwidazzjoni ta' l-ammont ta' lucrum cessans:

Ghalhekk il-Qorti trid issa tillikwida l-ammont dovut.

I. Il-qligh medju annwali ta' l-attur [€6300] inkluz l-gholi tal-hajja.
II. Irid jitqies *multiplier* ta' 6. Dan igib l-ammont ta' €37800;
III. il-Qorti trid tqis il-grad ta' disabilita` li f'dan il-kaz hu ta' 6% u ghalhekk jammonta ghal €2268;
IV. wara jrid jitnaqqas 9% tal-*lump sum payment* u dan iwassal ghal bilanc ta' €2063.88;

D10. Damnum emergens:

l-attur jinsisti li kawza ta' l-incident bhala *damnum emergens* sofra madwar Lm250 ghal diversi viziti ghand Mr. Charles Grixti u tobba ohrajn, kif ukoll Lm8 ghal kull sessjoni fizjoterapija u jsemmi darbtejn fil-gimgha fizjoterapija. Isemmi wkoll *painkillers* ammontanti ghal

Lm6 fix-xahar, izda stranament l-attur ma jipproduci ebda ricevuta bhala prova ta’ dawn, u ghalhekk minghajr dawn ir-ricevuti l-Qorti tista’ tasal biex *arbitrio boni viri* takkorda s-somma ta’ €500.

Ghalhekk meta tghodd l-ammont dovut bhala *Lucrum Cessans* ma’ dak dovut bhala *Damnum Emergens*, dan iwassal ghall-ammont ta’ €2563.88.

Dan kollu jista’ jigi facilitat permezz ta’ uzu ta’ “*Excel”* billi tintuza l-formola hawn taht:

Basic pay	B	6300
Multiplier	M	6
Lump sum payment	L	9
Dizabilita`	D	6%
Amount due		€2563.88

E. KONKLUZJONIJIET:

Dwar l-eccezzjoni ta’ l-intervenuta li l-azzjoni attrici hija intempestiva, irrita u nulla ghaliex l-attur odjern Edward *sive* Teddie Borg diga’ ppropona fil-vesti ta’ ko-attur azzjoni ta’ l-istess natura ghal danni naxxenti mill-istess incident u bl-istess kawzali li kienet intavolata qabel dik odjerna liema kawza qed tinstema’ minn din il-Qorti diversament presjeduta. Il-kawza in kwistjoni hija “**Fenici Insurance Agency Limited *noe et* vs Albert Schembri *et***” [Citazz. Nru. 987/2003/GV] [Dok. C] kienet intavolata fis-26 ta’ Settembru, 2003 il-Qorti fuq gja cahdet din l-eccezzjoni ghax il-kawza l-ohra tirreferi ghall-ispejjes tal-vettura waqt li fil-kawza *de quo* it-talbiet jirreferu ghal-*lucrum cessans* u *damnum emergens*. Ara wkoll **D3** hawn fuq.

Tichad l-eccezzjoni ibbazata fuq ir-responsabbilta` ta’ l-incident minhabba dak li intaqal f’**D2** hawn fuq.

Tirreferi ghall-D4 sa D9 hawn fuq u tichad l-eccezzjonijiet l-ohra.

Tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident stradali li fih safa korrut l-attur fl-1 ta' Ottubru 2001.

Tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attur minhabba dan l-incident fl-ammont ta' €2563.88 .

Tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-atturi d-danni kollha hekk likwidati.

Spejjez kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------